

POGLAVJE 3B Večna modrost o naravi in človeku

Vir: <http://www.4to40.com/culture-tradition-of-india/buddha-purnima-around-the-world/>

Ta razdelek predstavlja večno modrost o naravi in človekovi vlogi pri okoljskih spremembah. Podani so pogledi duhovnih učiteljev in verskih voditeljev vseh večjih svetovnih religij – budizma, krščanstva, hinduizma, islama, judovstva in zoroastrizma – kot tudi pogledi domorodnih ljudstev.

Kmalu ugotovimo, kako podobni so si njihovi pogledi. Vsak izmed njih se strinja, da mora človek živeti v harmoniji z naravo in skrbeti za mater Zemljo. V današnjih časih se je človek oddaljil od teh idealov. Vsi se moramo začeti zavedati globalnih sprememb, ki jih je povzročil človek in potrebe po spremembi življenjskega stila in izbir, da bi prenehali škodovati planetu, ki si ga delimo. Človek mora živeti v harmoniji z naravo.

Bog, narava, človek

“Na začetku je bil samo Absolutni Jaz.

Ničesar drugega ni bilo.

Vseprežemajoči Bog se je odločil: ‘Naj ustvarim svetove.’”

Aitareja Upanišada, i:i:1¹

Naš ljubeči Stvarnik je manifestiral stvarstvo iz svojega lastnega bitja. Prve besede starodavne Išavasja Upanišade, "išavasjam idam sarvam", razglašajo, da Absolutni Bog prežema celotno vesolje, ki je pravzaprav oblika ali telo Gospoda. Vsak atom, element in celica – gradbeni elementi stvaritve – vibrirajo z energijo Boga. Od mikrokozmosa do makrokozmosa je božanstvo temeljna bit.

Vsaka religija in kultura ima svoj edinstveni način izražanja, da je stvarstvo božansko. Večina bi se strinjala, da narava v vsej svoji veličastni raznolikosti zasluži naše najvišje spoštovanje in skrb. Čeprav vse kulture ne vidijo potrebe, da bi častile naravo, je jasno, da je narava izredna in da daleč presega človekovo zmožnost ustvarjanja.

“Ko človek ustvari nekaj, kar vsi občudujejo, rečemo, da je čudovito; a ko vidimo menjavanje dneva in noči, sonce, luno in zvezde na nebu in spreminjajočih se letnih časov na zemlji s svojim zorenjem, se mora vsakdo zavedati, da je to delo nekoga, ki je močnejši od človeka.”

Chased-by-Bears (1843–1915), Santee-Yanktonai Sioux, Severna Amerika, 1843–1915ⁱⁱ

Narava je največja stvaritev, poznana človeku. Njene neskončne kompleksnosti in medsebojne povezave lahko razumemo kot dokaz glavnega stvarnika. Vsak dih, ki ga zajamemo, kaže na našo soodvisnost z naravo.

“Ta čudovit, živahen življenjski planet, ki ga imenujemo Zemlja, je rodil vsakega izmed nas, in vsakdo od nas nosi Zemljo v vsaki celici svojega telesa. ... Zemlja je naša mati, ki nas hrani in ščiti v vsakem trenutku, nam daje zrak za dihanje, svežo vodo za pitje, hrano za jed in zdravilne rastline, da nas pozdravijo, ko smo bolni. Vsak vdih, ki ga zajamemo, vsebuje dušik, kisik, vodne pare in druge elemente našega planeta. Ko dihamo s pozornostjo, lahko doživimo interakcijo s pretanjeno atmosfero Zemlje, z vsemi rastlinami in celo s soncem, katerega svetloba omogoča čudež fotosinteze. Z vsakim dihom lahko doživimo občestvo. Z vsakim dihom lahko uživamo čudež življenja.”

Zen Mojster Thich Nhat Hanh, 2. julija 2015ⁱⁱⁱ

Poklicani smo, da služimo z namenom, da bi naši materi naravi v zahvalo povrnili za zrak, ki ga dihamo, vodo, ki jo pijemo, in hrano, ki omogoča naše življenje. Z vsemi darili, ki jih prejmemo od matere Zemlje, pride tudi odgovornost, da skrbimo zanjo, da ohranjamo njeno lepoto in njeno občutljivo ravnotežje, od katerega smo vsi odvisni.

“Naši starodavni modreci so poudarjali človekovo odgovornost, da skrbi za Zemljo ter položili te besede v Božja usta: ‘Glejte Moja dela, kako lepa in hvalevredna so. Vse, kar sem ustvaril, je za vas. Zapomnite si to in ne skvarite in ne uničite mojega sveta; kajti če ga skvarite, ne bo nikogar, ki bi ga lahko postavil nazaj.’”

Ecclesiastes Rabbah 7:13^{iv}

Človekovo pomanjkanje zavedanja

“Kot varuhi božjega stvarstva smo poklicani, da iz Zemlje ustvarimo čudovit vrt za človeško družino. Ko uničujemo naše gozdove, opustošimo našo zemljo in onesnažujemo naše morje, zlorabimo to plemenito poklicanost.”

Papež Frančišek, 18. januarja 2015^v

Prvič v zgodovini imajo človekove navade močan vpliv na zdravje našega planeta. Človek je pozabil, da je kot del Narave odgovoren skrbeti za naravo.

Človek je spregledal bistveno božanskost in enost, ki je temelj raznolikosti narave. Zatopljen

v posvetne predmete ga vodijo želja, pohlep in sebični motivi. Zasleduje zunanje čare stvarstva in si tako neučinkovito prizadeva ponovno pridobiti občutek celovitosti in trajne sreče. Ta nevednost in nenasitne želje povzročajo pretirano porabo naravnih virov in degradacijo našega planeta.

Papež Frančišek v svojem encikličnem pismu O skrbi za naš skupni dom - *On Care for Our Common Home* pojasnjuje, da nas je lastna nepovezanost na žalost pripeljala do tega, da naravo obravnavamo kot vir, ki je ločen in podrejen nam. Posledično je človek oropal naravo brez zadržkov.

“Prišli smo, da se vidimo kot njeni gospodarji, ki so upravičeni, da jo oropamo po lastni volji. Nasilje v naših srcih, ki ga je ranil greh, se odraža tudi v simptomih bolezni, ki so očitne v zemlji, v vodi, v zraku in v vseh oblikah življenja. Zato je zemlja sama, obremenjena in zavržena, med najbolj zapuščenimi in slabo obravnavanimi reveži; "joče od bolečin" (Rim 8,22). Pozabili smo, da smo sami prah zemlje (glej 1 Mz 2, 7); naša telesa so sestavljena iz njenih elementov, dihamo njen zrak in od njenih voda dobivamo življenje in osvežitev.”

Papež Frančišek, 24. maja 2015^{vi}

Podobno je učil Zaratustra, da je skrb za okolje temeljno načelo vere v zoroastrizmu. Opozoril je, da tisti, ki ne spoštujejo Božje kreacije in škodujejo okolju, delujejo v nasprotju z božanskimi načeli.

“Kdor prezira in zavrača sončno svetlobo, kdor noče s spoštovanjem gledati na živo stvarstvo Boga, kdor zavede dobre v hudobnost, kdor pusti travnike brez vode in pašnike opuščene, kdor dvigne orožje nad nedolžne, ta je sovražnik moje vere in uničevalec tvojih načel, o Gospod!”

The Gathas - The Hymns of Zarathushtra, Ahunuvaiti Gatha, Yasna 32.10^{vii}

Buda je tudi govoril o pomenu ohranjanja narave. Učil je, da so vsa bitja medsebojno odvisna in da če trpi okolje, bo trpel tudi človek. Svetovna budistična skupnost za podnebne spremembe - *The Global Buddhist Climate Change Collective* ponavlja Budovo modrost v sodobnem kontekstu.

“...vsakdanje življenje nas lahko zlahka pripelje do tega, da pozabimo, da je naše življenje neločljivo prepleteno z naravnim svetom skozi vsak dih, ki ga zajamemo, vodo, ki jo pijemo, in hrano, ki jo jemo. Zaradi naše nevednosti uničujemo sam sistem, ki podpira življenje, od katerega je odvisno preživetje nas in vseh drugih bitij ...

"Človeštvo mora skupaj vplivati na osnovne vzroke te okoljske krize, ki je posledica naše uporabe fosilnih goriv, netrajnostnih navad porabe, pomanjkanja zavesti in pomanjkanja skrbi glede posledic naših dejanj.

Global Buddhist Climate Change Collective, 29. October 2015^{viii}

Takšno pomanjkanje ozaveščenosti in skrbi vodi k nenadzorovanim željam in navadam porabe, ki škodijo okolju. Rešitev leži v razumevanju verige vzroka in učinka v naravi, v nadziranju

naših želja ter razvijanju spoštovanja Zemlje in bolj sočutnega načina življenja.

“Izgubljam se v nakupovanju in potrošnji stvari, ki jih ne potrebujemo, in tako obremenjujemo tako telo kot planet. Ne potrebujemo veliko, da bi bili srečni; v resnici lahko živimo preprosto. ... Vsak od nas se mora ponovno povezati s seboj, s svojimi ljubljenimi in z Zemljo. Denar, moč ali potrošnja nas ne morejo osrečiti, samo ljubezen in razumevanje v našem srcu nas lahko.”

“Moramo trošiti na način, ki ohranja naše sočutje. In vendar mnogi od nas trošijo na način, ki je zelo nasilen. Gozdovi so posekani za vzrejo govedi za meso ali za pridelavo žita za alkohol, medtem ko milijoni na svetu umirajo od lakote. Zmanjšanje količine mesa, ki ga uživamo, in alkohola, ki ga porabimo, za 50 %, je resnično dejanje ljubezni do nas samih, zemlje in drugih. Hranjenje s sočutjem že lahko pomaga spremeniti položaj, s katerim se sooča naš planet, in obnoviti ravnovesje v nas in na Zemlji.”

Zenovski učitelj Thich Nhat Hanh, 2. julija 2015^{ix}

Nezmožnost, da sprejmemo takšen sočutni pogled – kjer zmanjšamo svoje želje in spremenimo navade porabe – bo imelo resne posledice za vsakega od nas, za naše družine in prihodnost človeštva.

“Naša vrsta, čeprav je bila izbrana za skrbnika ali čuvaja (khalīfah) na zemlji, je vzrok za tako korupcijo in pustošenje, da smo v nevarnosti, da se življenje, kot ga poznamo na našem planet, konča. Sedanje stopnje podnebnih sprememb ni mogoče vzdrževati, in zemeljsko ravnovesje (mīzān) se lahko kmalu poruši. ... Kaj bodo prihodnje generacije govorile o nas, ki jim bomo pustili degradiran planet kot svojo zapuščino? Kako se bomo soočili z našim Gospodom in Stvarnikom?”

Islamska fundacija za ekološke in okoljske študije - *The Islamic Foundation For Ecology And Environmental Sciences*, 2015^x

“Ko boste onesnažili zadnjo reko, ko boste ujeli zadnjo ribo in ko boste posekali zadnje drevo, boste na žalost šele takrat spoznali, da ne morete jesti svojega denarja v banki.”

Osage saying, Severna America^{xi}

Kljub temu, da smo že močno poškodovali naš planet, ima Kuran sporočilo o upanju – da imamo priložnost, da se iz tega učimo in se spremenimo.

“Na kopnem in na morju je nastal nered zaradi človeških dejanj. Bog s tem daje ljudem okusiti kazen za njihovo početje, da bi se morda poboljšali.”

Koran, Bizantinci 30,41^{xii}

Živeti v harmoniji za naravo

“Namen življenja je biti del vsega, kar obstaja. ... povezani smo z vsem okoli nas in dokaz tega je, da smo živi. Smo eno z vsem, kar obstaja.”

Bob Randall (1934–2015), Yankunytjatjara aboridžinski starešina, Avstralija, 1934–2015^{xiii}

Človek se mora ponovno naučiti, kako spoštovati, ljubiti in živeti v skladu z Naravo, kako častiti in videti vse kot Eno. Samo s tem duhovnim razumevanjem in vadbo samokontrole, z odpovedovanjem željam in nesebičnim služenjem lahko najdemo izpolnitev v človeškem življenju.

Najstarejše kulture že tisoče let razumejo svojo enost in soodvisnost z Naravo. Ohranile so spoštovanje in sočutje do Narave. Razumele so narek zdrave pameti, da se ne jemlje več, kot je potrebno, kar bi nepopravljivo škodovalo okolju – da je to ne le za njihovo dobro, ampak za dobro vseh prihajajočih generacij.

“Moja kultura obstaja že okoli 40.000 let. Verjetno smo najstarejša kultura na svetu ... Imeli smo disciplino, da nismo vzeli več, kot smo potrebovali, ali da nismo uničili nekaj do te ravni, da se ne bi več proizvedlo.”

Bob Randall (1934–2015), Yankunytjatjara aboridžinski starešina, Avstralija, 1934–2015^{xiv}

“Človeštvo ni tkalo mreže življenja. Mi smo samo ena nit v njej. Karkoli naredimo z mrežo, naredimo sebi. Vse je medsebojno povezano. Vse se povezuje.”

Poglavar Seattle (1780–1866), Duwamish, Severna Amerika^{xv}

“Poglejte in poslušajte za blaginjo celotnega ljudstva in vedno upoštevajte ne le sedanje, temveč tudi prihodnje generacije, tudi tiste, katerih obrazi so še vedno pod površjem zemlje – nerojeni od prihodnjega naroda.”

Kayanerehkowa: *The Great Law of Peace*, Irokezi, Severna Amerika^{xvi}

Voditelji religij, kot je Dalai Lama, ponavljajo isto sporočilo.

“Moramo misliti na prihodnje generacije: čisto okolje je človekova pravica kot katera koli druga. Zato je del naše odgovornosti do drugih, da zagotovimo, da je svet, ki ga prenesemo, zdrav, če ne celo bolj zdrav, kot ga smo našli.”

Njegova svetost 14. dalajlama Tenzin Gyatso, 1990^{xvii}

Vsak od nas je kolektivno in posamično odgovoren, da ljubeče skrbi za mater Zemljo. To lahko storimo z razvijanjem ljubezni in sočutja do vseh živih bitij.

“Samo z ljubeznijo in sočutjem je mogoče zaščititi in ohraniti naravo. Toda obe lastnosti hitro upadeta pri ljudeh. Da bi čutili resnično ljubezen in sočutje, moramo uvideti enost življenjske sile, ki nas vzdržuje, in je podstat celotnega vesolja.”

Šri Mata Amritanandamayi Devi, 1994^{xviii}

Ljubezen in sočutje bosta pomagala spremeniti našo perspektivo iz tega, da vidimo Zemljo kot nekaj ločenega, v to, da vidimo Zemljo kot del našega večjega sebstva.

“Spremeniti moramo način razmišljanja in gledanja na stvari. Zavedati se moramo, da Zemlja ni zgolj naše okolje. ... Ko spoznate, da je Zemlja mnogo več kot samo naše okolje, boste ganjeni in jo boste želeli zaščititi na enak način, kot bi ščitili sebe.”

Zenovski učitelj Thich Nhat Hanh, 2. julija 2015^{xix}

Skupaj imamo moč, da spremenimo človeško usodo z zmanjšanjem vpliva okoljskih sprememb. Če delamo enotno, imamo priložnost rešiti naš svet.

“Dejstvo, da zrak, ki ga dihamo, voda, ki jo pijemo, gozdovi in oceani, ki ohranjajo milijone različnih življenjskih oblik, in klimatski vzorci, ki uravnavajo naše vremenske sisteme, presegajo nacionalne meje, je vir upanja. To pomeni, da si nobena država ne glede na to, kako bogata in močna ali kako revna in šibka je, ne more privoščiti, da ne bi ukrepala glede tega vprašanja.”

Njegova svetost 14. dalajlama Tenzin Gyatso, 1999^{xx}

Odločitev je na nas, na posamezniku in na skupnosti. Imamo notranjo inteligenco in sposobnost razločevanja, da:

- razvijamo zavedanje in razumevanje okoljskih vprašanj;
- razširimo svojo ljubezen in sočutje, da vse življenje vidimo kot eno; in
- spremenimo svoje navade, sprejmemo pozitivne okoljske ukrepe in smo odgovorni do sebe ter do prihodnjih generacij.

Ne pozabimo, ta planet je naš edini dom. Z današnjim okoljskim in etično odgovornim izzivom – z ljubeznijo v srcih – lahko pomagamo ohraniti Zemljo za vsa živa bitja.

“Na koncu je ljubezen edino zdravilo, ki lahko ozdravi rane sveta. V tem vesolju je ljubezen tista, ki povezuje vse skupaj. Ko se bo v nas prebudilo to zavedanje, bo vse neskladje izginilo. In samo mir bo vladal.”

Šri Mata Amritanandamayi Devi^{xxi}

Naj bo mir na Zemlji.

Literatura

ⁱ Sri Sathya Sai Seva Organizacija (2001), *Chaitanya Jyoti: Experiencing The Divine*, Sri Sathya Sai Seva Organization, Prashanti Nilayam, Andhra Pradesh, India, p.30.

ⁱⁱ Philip, N. (Ed.) (1997), *In a Sacred Manner I Live: Native American Wisdom*, Clarion Books, New York, in association with The Albion Press Ltd, Oxfordshire, England, p.45.

- iii Plum Village (2 July 2015), *Thich Nhat Hanh's statement on Climate Change for the United Nations*, Dostopno na: <https://plumvillage.org/letters-from-thay/thich-nhat-hanhs-statement-on-climate-change-for-unfccc/>
- iv Central Conference of American Rabbis (CCAR) (27 Oct 2015), *CCAR Resolution on Climate Justice*, Dostopno na: <https://www.ccarnet.org/ccar-resolutions/ccar-resolution-climate-justice/>
- v Libreria Editrice Vaticana (18 January 2015), *Address of His Holiness Pope Francis*, Dostopno na: https://w2.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2015/january/documents/papa-francesco_20150118_srilanka-filippine-incontro-giovani.html
- vi Libreria Editrice Vaticana (24 May 2015), *Encyclical Letter Laudato Si' of The Holy Father Francis on Care for Our Common Home*, Dostopno na: http://w2.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html
- vii D. J. Irani (undated), *The Gathas – The Hymns of Zarathushtra, Ahunuvaiti Gatha, Yasna 32.10*, Dostopno na: <https://www.zarathushtra.com/z/gatha/dji/The%20Gathas%20-%20DJI.pdf>
- viii Global Buddhist Climate Change Collective (29 October 2015), *Buddhist Climate Change Statement to World Leaders 2015*, Dostopno na: <https://plumvillage.org/articles/buddhist-climate-change-statement-to-world-leaders-2015/>
- ix Plum Village (2 July 2015), *Thich Nhat Hanh's statement on Climate Change for the United Nations*, Dostopno na: <https://plumvillage.org/letters-from-thay/thich-nhat-hanhs-statement-on-climate-change-for-unfccc/>
- x *The Islamic Foundation For Ecology And Environmental Sciences* (2015), *Islamic Declaration on Global Climate Change*, Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Islamic_Declaration_on_Global_Climate_Change
- xi Wasserman, H. (1983), *America Born & Reborn*, MacMillan Pub. Co., New York, p.277.
- xii *The Islamic Foundation For Ecology And Environmental Sciences* (2015), *Islamic Declaration on Global Climate Change*, Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Islamic_Declaration_on_Global_Climate_Change
- xiii The Sydney Morning Herald (2006), *Kanyini*, Dostopno na: <https://www.smh.com.au/news/film-reviews/kanyini/2006/09/06/1157222193218.html>
- xiv Wiilpa (2014–2017), *Quotes (from wiilpa contributors and various wisdom traditions)*, Dostopno na: <http://www.wiilpa.org/resources/>
- xv *California Indian Education* (2008), Poglavar Seattle - Chief Seattle, Dostopno na: http://www.californiaindianeducation.org/famous_indian_chiefs/chief_seattle/
- xvi *Ganienkeh Territory Council Fire (2017)*, *Kayanerehkowa: The Great Law of Peace*, Dostopno na: <http://www.ganienkeh.net/thelaw.html>
- xvii *The Office of His Holiness the Dalai Lama* (undated), *A Clean Environment Is a Human Right*, Dostopno na: <https://www.dalailama.com/messages/environment/clean-environment>
- xviii Mata Amritanandamayai Mission Trust (1994), *Man and Nature*, pp.20–21.
- xix Plum Village (2 July 2015), *Thich Nhat Hanh's statement on Climate Change for the United Nations*, Dostopno na: <https://plumvillage.org/letters-from-thay/thich-nhat-hanhs-statement-on-climate-change-for-unfccc/>
- xx *The Office of His Holiness the Dalai Lama* (undated), *The Natural World*, Dostopno na: <https://www.dalailama.com/messages/environment/the-natural-world>
- xxi Mata Amritanandamayai Math (2018), *Amma Info*, Dostopno na: <https://www.amritapuri.org/amma/info>